

אמרות טהורות

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פנימי

כי תשא

פורים

תשפ"ה • גליון קנ"א

יו"ל ע"י

מכון בארות יצחק זוטשקא

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לתרומות והנצחות ולקבלת הגליון במייל:

biz1441441@gmail.com

בשיתוף:

לחיוזק קנין אישי בתורה

03-800-9090

a038009090@gmail.com

לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ועדכוני חצר הקודש

מערכת זוטשקא: 072-3181866

עמודי התווך

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה יעקב ב"ר שלום אליעזר ראטער ז"ל	הרה"ג ר' יעקב יהושע ענגלנדער שליט"א	הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א
---	--	---------------------------------------

שותף נאמן

ל"נ מרת אביבה ב"ר אליעזר מרדכי ע"ה נלב"ע כ"א אלול תשפ"ד	הר"ר החפץ בעילום שמו הי"ו	הר"ר אברהם ישעי' זולדאן הי"ו
--	--	---

הרה"ח ר' אברהם יעקב לוי שליט"א

לרגל שמחת נישואי בתו שתחי'

ויה"ר שיזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצ"ח, מתוך
הרחבת הדעת וכל מילי דמיטב

הרה"ח ישעיהו גרשטנקורן שליט"א

לעילוי נשמת

זקנו הר"ר אשר זעליג ב"ר צבי מייכאל הכהן ז"ל
נלב"ע י"ג אדר

אמו מרת מרים בת הר"ר צבי יחיאל הכהן ע"ה
נלב"ע י"ח אדר תשס"א

זקנו הר"ר צבי יחיאל ב"ר אשר זעליג הכהן ז"ל
נלב"ע כ"ב אדר א' תשנ"ז

הרה"ח ישראל יצחק מורגנשטרן שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכדה שתחי'

ויה"ר שיזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצ"ח,
מתוך הרחבת הדעת וכל מילי דמיטב

הר"ר פנחס ביכלר הי"ו

לרגל שמחת הבר המצוה לבנו הבה"ח אהרן יצחק ני"ו

ויה"ר שיזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצ"ח,
מתוך הרחבת הדעת וכל מילי דמיטב

פורים

תמחה את זכר עמלק

מאמר מכתי"ק ערב פורים תשע"ב

ובתכלית בריאת העולם, ולהמשיך השגה זו מהשכל שבמוח אל המידות שבלב, לאהוב את השי"ת לירא ממנו ולפאר שמו ית' וכו'.

והנה עמלק נקרא "ראשית גויים" והוא בחינת עורף דקליפה שהוא כנגד הראש, שבישראל יש עזות וקשיות עורף דקדושה ועמלק הוא חוצפה ועזות מצח דקליפה, ומקום מושבו בעורף שהוא המקום המקשר בין המח והגוף בין השכל להמידות. וענין ההתגברות של קליפה זו היא שלא יושפעו המדות מהבנת והשגת השכל שבמח שהוא באמת מאמין, אבל המידות שבלב פועלות בקרבו כאילו הוא אפיקורס, ושורש קליפה זו התחילה בעשיו זקנו של עמלק, שאיתא בספה"ק שראשו של עשיו הי' טוב מאוד והראי' שהאמין עד מאוד בכוחן של ברכות יצחק אביו ולכן זכה ראשו להקבר במערת המכפלה, אבל השכל לא השפיע על המידות ולכן בקבורתו נפרד הראש מהגוף שלו והגוף נקבר במקום הראוי לו, וכשישראל נעשו לעם בצאתם ממצרים אז נתיצבה קליפה זו בדמותו של עמלק נכדו. ועמלק הוא מלשון "עם מלק" כמבואר בתו"א שם שהוא רוצה ח"ו לעשות מליקה כנגד העורף להפריד השכל מהמידות שבלב, ורואים בכל עת ובכל זמן כאלו אנשים שמאמינים בהשי"ת ואעפ"כ אינם מושפעים בהנהגתם מאמונה זו, וכמו דאיתא (ברכות

ידוע מספה"ק שענין מלחמת עמלק אינו ענין מלחמה גשמית בלבד רק מלחמה רוחנית נגד קליפת עמלק, שע"ז נאמר (שמות י"ז ט"ז) "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", וכאשר נזכה שתמחה קליפה זו מהעולם אז יהי' השם שלם והכסא שלם.

ומהות קליפת עמלק צ"ב לכאו', דמצד א' מבואר בספה"ק שהוא פגם האמונה כמ"ש (דברים כ"ה י"ח) "אשר קרך בדרך" קירר אותך מהאמונה בבורא העולם ב"ה, מאידך גיסא מבואר בחז"ל שהוא פגם התאווה כמו שדרשו על "ויזנב בך וגו'" (שם), גם מצינו שהוא קליפת גאווה ר"ם בגימט' עמלק, וכן הוא קליפת חוצפה ועזות שבא בחוצפה ובעזות נגד ישראל שיצאו ממצרים ביד רמה, [אכן גאווה ועזות שורש א' להם אך אכתי צ"ב הקשר של זה לפגם האמונה שהוא במח או לפגם התאווה שהוא בלב].

והביאור בזה בס"ד עפ"י מה דאיתא בספה"ק תורה אור, דהנה האדם מורכב משתי כוחות "שכל" ו"מידות", [וזה כנגד העשר ספירות כמבואר בתניא חב"ד חג"ת נהי"ם], משכן השכל הוא במח ומשכן המדות הוא בלב, השכל הוא רוחני ומשכנו במח שבו משכן הנפש האלוקית, והמידות שייכות יותר אל הגוף ומשכנו בלב מקום משכן הנפש הבהמית, ועבודת האדם היא להתבונן בשכלו בגדלות הבורא ב"ה

שבימי השמד מסרו נפשם עקה"ש רק אותם שהאמינו באמונה פשוטה בלי שום חקירה כמו הנשים ותמימי דרך, משא"כ אותם שהאמינו ע"י חקירה שכלית כשהגיע עת נסיון היה קשה להם מאוד. וההסבר לזה נראה כי אמונה שע"י חקירה אפשר לקליפת עמלק לבא ולהבדיל בינה לבין הלב, ובעת נסיון של יסורים ח"ו וכדו' מי יודע אם יוכל לעמוד, משא"כ אמונה פשוטה היא אמונת הלב למעלה מטעם ודעת בלי שום חכמות וע"ז אין לעמלק שליטה, והמזימה של עמלק היא לבטל את האמונה הפשוטה ולהשאיר רק האמונה והידיעה בשכל, והוא עושה כן ע"י מידת גאווה ועזות שהן מידות עמלק שמכניס בלב האדם שיאמין רק במה שהוא מבין ומשיג בשכלו, אבל מה שאינו מבין ומשיג לא יאמין כלל כי לאמונה פשוטה צריך התבטלות להשי"ת משא"כ לאמונה שכלית. וצדיקי עולם אף אותם שנהגו בדרך החקירה השכלית התבטלו להשי"ת באמונה פשוטה, וכמו שאמר הבעש"ט זי"ע "אחר כל ההשגות והגלויים אני מניח כל המדריגות ואני בער ומאמין באמונה פשוטה". ועמלק רוצה לעקור אמונה זו שהיא מגיעה גם אל המידות שבלב, וע"י הגאווה והעזות הוא פוגם אמונה זו ונשארת רק אמונת השכל ואז בנקל לו להפסיק בין האמונה להמידות, ואז ח"ו הוא מנסה להכשיל את האדם בתאוות רעות רח"ל אחר שהתאוות שהם בלב אינן מושפעות מאמונת השכל, וזהו "אשר קרך בדרך" קירר אותך מאמונת הלב ואח"כ "ויזנב בך וגו'" שרצה להכשילם בתאוות רעות רח"ל.

ואמונת צדיקים היא סגולה לאמונה פשוטה בהשי"ת, שזה ביטול הישות והאנוכיות שלא לומר אני ואפסי עוד, לכן

ס"ג. לפי גרסת העין יעקב) ד"גנב אפום מחתרתא רחמנא קריא", שאע"פ שמאמין ומתפלל להשי"ת אינו נמנע באותה שעה ממש מלעבור על ציווי השי"ת, וזוהי קליפת עמלק שעושה מסך המבדיל בין אמונת המח לבין הלב שלא יושפעו המידות מהשכל.

וגם במלחמת עמלק הגשמית רואים שזהו ענין הקליפה שלו, שאחר כל ההשגות של קריעת ים סוף שראו על הים התגלות אלוהית מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, בא עמלק זה לקרר הלבבות שלא יושפעו מההשגות הגבוהות שהשיגו אז. וגם עמלק עצמו הי' יודע את רבונו שהרי נאמר (שמות ט"ו ט"ו) "אז נבהלו אלופי אדום וגו'", שכל העולם כולו נרעד מפני בני ישראל ועמלק בא בעזות מצח ולא הושפע מידיעה זו, וקפץ לאמבטי' רותחת ע"מ לקרר הפחד שאחז באומות העולם. ואיתא בספד"ק (ע"י תולדות אדם ואור חכמים) על מאז"ל (זבחים קט"ז). מה שמועה שמע ובא קרי"ס ומלחמת עמלק, דיתרו הי' מאמין ע"י חקירת שכלו שעבד את כל הע"ז וחקר את כל החקירות עד שהגיע להכרה באמונת השי"ת, ומדוע בא אל המדבר אל משה, רק לפי שראה שאחר כל הגילויים וההשגות של קריעת ים סוף עוד יתכן להיות הסתר של מלחמת עמלק, שקליפת עמלק מבדלת בין השגת המח לאמונת הלב, מיד הבין שהאמונה של החקירה השכלית אינה מספקת ולזה צריך לבא אל הצדיק שיפתח לו שערי אמונת הלב.

כי באמת ישנן ב' סוגי אמונה, יש אמונה הבאה ע"י חקירה שכלית ויש אמונה פשוטה המקובלת לנו מאבותינו דור אחר דור, וכתב החסיד רבי יוסף יעב"ץ זי"ע

הצדיק שהיו סבורים שכיון שסעודה כשרה היא ויש ענין של שלו' מלכות ודאי צריך ללכת, וסברו שמרדכי הצדיק אינו בקי בענינים אלו, וע"י חסרון ביטול ואמונה פשוטה זו הגבירו את קליפת עמלק וגידל המלך את המן. ומה שאמר אח"כ הטעם מפני שנשתחוו לצלם אפ"ל דאינו טעם נפרד, רק דנהנו מסעודתו של אותו רשע הי' סימן שנפגם האמונה הפשוטה בבחינת התבטלות וזהו שנשתחוו לצלם, אמנם זה הי' רק לפנים מחמת יראה כי במוחם ושכלם האמינו להשי"ת רק הי' חסר הכח למסור נפשם עקה"ש, מחמת תגבורת קליפת עמלק המפריד בין מח ללב. והתיקון לזה הי' כמו שאמרה אסתר (אסתר ד' ט"ז) "לך כנוס את כל היהודים" (ש)נתחברו אל הצדיק, "ויעבור מרדכי" שביטל את מצוות היום של חג הפסח וכל ישראל עשו כדבריו באמונה פשוטה בלי התחכמות, והישועה הגיעה כאשר נתגברו כולם באמונת אומן פשוטה אל השי"ת. וכמו שכתב בספה"ק תורה אור על מה ששאל השי"ת (אסתר רבה ט' ד') מה קול גדיא באזני, ולכאורה מה נתחדש עתה שנשמע קולם כקול גדיים וטלאים, אלא שרק עתה נתחדשה בליבם אמונה פשוטה להשי"ת, וצעק לבם אל השי"ת קול צעקה פשוטה כצעקת הגדי אל אמו בלי שום חכמות, ומרדכי קיבץ תינוקות של בית רבן שאמונתם זכה ותמימה ולא נפגמה עדיין ואלו נשאר עמו במסי"נ וזה הכריע את הכף.

והנה איתא דהמן רצה לתלות את מרדכי על עץ של חמישים אמה, דביקש להגביהו למקום גבוה מאוד לנו"ן שערי בינה ומשם יוכל להפילו, שזוהי עורמת עמלק להגביה הדעת למעלה מהשגת הלב

בא יתרו אל משה דייקא, ואחר שסיפר לו משה את כל אותו הסיפור על אף שהוא ידע מקודם, אבל כשנשמע מפי הצדיק אז חדרה האמונה אל הלב ומיד פתח יתרו ואמר (שמות י"ח י"א) "עתה ידעתי וגו'", ופירש רש"י "מכירו הייתי לשעבר ועתה ביותר" שעתה נתחדש לו אמונה חדשה שהיא אמונת הלב. וזה הי' המלחמה בעמלק שמושה עומד וידיו כלפי מעלה, "ויהיו ידיו אמונה" להמשיך אמונה פשוטה אל לבות בני, וכן איתא מבעל יסוד העבודה זי"ע, דלכן היו ידיו מוגבהים למעלה מראשו להורות שהאמונה צ"ל למעלה מהשכל. וכל ישראל כשהיו מסתכלים כלפי מעלה על ידיו של משה, היינו ביטול לצדיקים, ומשעבדים את "ליבם" דייקא לאביהם שבשמים אז היה נכנע קליפת עמלק והיו נוצחים. [אכן גמר ביטול קליפת יהי' בביאת הגואל כאשר השכל והמידות יהיו בלי שום מסך מבדיל, היינו שאור הנשמה השכלית ימלא את הלב ואת כל הגוף, ואז יהי' כבוד ה' מלא את הארץ ואז יושלם כביכול הכסא, שיתקיים היעוד של השראת השכינה בעולמות התחתונים, וזהו שנאמר (שמות י"ז י"ד) "כי מחה אמונה את זכר עמלק מתחת השמים", כי עמלק רוצה למנוע לעשות מהארץ משכן לשמים ומהלב משכן לאור הנשמה].

והנה שאול המלך ע"ה כשחמל על אגג ועל מיטב הצאן, יתכן שבזה נתן אחיזה לקליפת עמלק כי הי' חסר הביטול לקיים דבר ה' בלי שום הבנה עצמית, ומרדכי הצדיק נכדו של שאול בא לתקן קלקול זה. והנה ארז"ל (מגילה י"ב). "מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע", והנה הי' חסר שם ביטול למרדכי

היא למעלה מהדעת ואין רוצים עתה באמונה ע"י חקירה שכלית רק אמונה פשוטה הנובעת ממעמקי הלב.

וזה ענין "הדר קבלוה בימי אחשוורוש"
(שבת פ"ח.), כי בהר סיני הי' חסר מעט בקבלת הלב, והראי' שהוצרכו לכפיית הר כגיגית שמא יחזרו בהם בראותם את האש הגדולה, כמ"ש התוס' במס' שבת. ובקדושת לוי מבואר שהי' חשש שבשעת התגברות הנסיונות הגופניות לא יוכלו לעמוד, כיון שבשעת הקבלה היו בהתפשטות הגשמיות וע"ז באה כפיית הר כגיגית, אבל בפורים הי' ג"כ קבלת התורה בלבבות מרצון, מאהבת הנס, מחמת גודל ההודאה להשי"ת. ועי' בחידושי הרי"ם שכתב "כמה גדול ענין פורים עד דמה שקיימו וקבלו נחשב לקבלה בלב, ומאמר נעשה ונשמע נחשב לקבלה בפה בלבד כידוע הדרש על הפסוק "ויפתוהו בפייהם וגו'".

ובזה יתבאר שגב מעלת יום הפורים עד שעלתה מעלתו על קדושת יוה"כ
שאמרו "יום כ'פורים", ושמעתי הגדרה [מהגר"מ וולפסון צוק"ל] שביוה"כ הכה"ג נכנס לקדשי הקדשים ובפורים הקדשי קדשים נכנס אל הכה"ג, והביאור בזה כנ"ל דיוה"כ הוא יום שהשכליות והרוחניות מתגברים והגשמי בטל לגמרי אל השכל, ולכן יום זה אסור באכילה ושתי' וכו' כי רק המח והנשמה שולטים ביום זה והגוף כאילו אינו, והוא הזמן שהכה"ג שכולל את כל ישראל נכנס לקה"ק שהוא מרכז הרוחניות של כלל ישראל, ובפרטיות נעשה ג"כ כך שכל הלבבות מתבטלות אל הנשמה שבמח, והרי זה כאילו המידות הגשמיות מתעלות ונכנסות ומתבטלות בתוך הנשמה הרוחנית

ואז יוכל להפסיק בין המח ובין הלב, והנה כל מה שכתוב במגילה רומז לענינים עליונים וכל היכן שכתוב המלך הוא רמז למלכו של עולם ואין אתנו יודע עד מה, ויתכן שענין "וירכיבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו וגו'" (אסתר ו' י"א) הי' חלק מנסיון זה, שהמן פעל שירכיבו את מרדכי על הסוס אשר רכב עליו המלך ואין לנו שום השגה איזה מדרגה גבוהה היא זו, וישימו בראשו כתר מלכות ויכריזו עליו בכל העולמות "ככה יעשה לאיש אשר מלכו של עולם חפץ ביקרו", ורצונו של המן הי' להכשילו בגאות בעת ההשגות הגבוהות ואז יוכל לעשות את המחיצה המבדלת בין ההשגה ובין הלב ויוכל ח"ו להפילו. אולם מרדכי נזהר והי' דבוק בהשי"ת בכל אותה שעה בהתבטלות גמורה, ותיכף אח"כ "וישב מרדכי אל שער המלך" פתח האוהל וכמאז"ל (מגילה ט"ז). "לשקו ולתעניתו" בשפלות גמורה, וידע שכל ההשגות והגדלות לא משלו המה רק מתנת מלך, ואז ממילא "והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש" שנשברה קליפת ה"ראשית" של עמלק חוצפה דסט"א, ואז אמרה לו זרש אשתו "אשר החילות לנפול וגו'".

ורואים במגילת אסתר שנקראים בנ"י בשם "יהודים" ולא בשם "ישראל",
ולהנ"ל יתבאר דשם "ישראל" מורה על אמונת השכל "לי ראש", ושם יהודי מורה על אמונת הלב שהוא משורש הודאה הבאה מתוך הלב, ולעת הזאת הניחו הכל את השכליות ונתחזקו באמונת הלב הטמונה בשם יהודי שזוהי ביטול קליפת עמלק. ולכן בפורים המצוה לשתות עד דלא ידע דעתה רוצים להתחזק בהודאה להשי"ת באמונה פשוטה ומבטלים הדעת, להורות שהאמונה

הזה יוסיף לטמון את כל השכל הנ"ל במח, ושלא ישפיע על הלב א"כ הרי לא הועלנו כלום, אכן רואים שכל אחיזת עמלק התחיל רק ברפידים כשרפו מדברי תורה כי כאשר עוסקים בתורה הנה תורת ה' מחברת המח והלב להיות אחד, כי התורה מושגת במח ומובנת בהגיון ובסברת הלב וכל האדם נעשה מלא קדושת אין סוף ב"ה באין חוצץ ומפסיק, ורק כשח"ו נפרדים מדברי תורה אז "וילחם עם ישראל ברפידים", וכשנעשה "הדר קבלוה" ודאי שלא יוכל עמלק להפסיק ולהפריד בין הדבקים ח"ו.

ובזה נבין דברי האבני נזר זי"ע (ע"י שם משמואל פ' ויקרא) שאמר שסברא עקומה היא מקליפת עמלק, כי עמלק אותיות מעוקל היפך יעקב אבינו שנקרא ישראל וישורון שהוא שכל הישר בתוה"ק, [ומסופר על הגאון מטשעבין זצ"ל שנהג ללמוד בפורים מסכת נדרים עם פירוש הר"ן, וביאר טעמו עפ"ד האב"נ הנ"ל שעקירת סברא עקומה מהלב הוא בחי' מחיית עמלק, ואין לך דבר שמיישר השכל בלימוד התורה כלימוד פירוש הר"ן על מסכת נדרים]. וביאור הענין כי עיקר ביטול כח עמלק הוא ע"י התוה"ק שהיא מושגת במח ומתיישב ג"כ בלב ע"י הגיון וסברא, משא"כ כשלומדים ואומרים סברות עקומות אז ח"ו אינו מגיע מהמח אל הלב ואז ח"ו אין התורה מועילה להציל. והשי"ת יעזרנו ע"ד כבוד שמו ויחד לבבנו ומוחנו בתוה"ק, ובמהרה יקויים ההבטחה "כי אמחה את זכר עמלק מתחת השמים" ויושלם כבוד ה' והכסא בב"א.

שבמח, שהיא הקודש קדשים הפרטי של כאו"א מישראל. אבל בפורים אדרבא המח משפיע אל תוך הלב הגשמי, ונעשה הלב הגשמי והמידות הגשמיות משכן לנשמה הרוחנית שהאמונה מתפשטת מהמח אל הלב, ולכן ביום הזה יש אכילה ושתייה של מצוה כיון שהלב הוא העיקר עתה ולא המח, והלב עם כל הדם שבחללים שבו נעשה כולו קודש בקדושת הנשמה השכלית ע"י ביטול המחיצה של עמלק המפסקת בין מח ללב, ולכן שמחת פורים גוברת על כל השמחות, כי כאשר יש איזה מסך מבדיל בין מח ללב אז כשהמח שמח הלב עצב וכשהלב שמח המח עצב, משא"כ בפורים מתאחדים הלב והמח לשמוח בשמחה אמיתית.

וידוע המשל מבעל החידושי הרי"ם זי"ע על ענין השתי' ביום הפורים, מהשיכור שהי' בימ' הבעש"ט שמחמת איזה זכות ניתן לו כח לברך כל אחד כרצונו וכדי שלא יקלקל עי"ז נגזר עליו לשתות כל ימי חייו, רק לעת הצורך ביקש ממנו הבעש"ט שיגזור על הגשמים, וכן בפורים ש"כל הפושט יד נותנים לו" גזרו עלינו לשתות, והוסיף החידושי הרי"ם שבודאי לא נפסיד מקיום המצוה כפשוטה. ולהנ"ל הרי זה עיקר תיקון היום, שבשכלנו אנו מבינים שהי' יותר טוב לא לשתות רק לומר תהילים כל היום ולבקש מהשי"ת ככל הצורך, ואעפ"כ אנו מבטלים שכלנו בפני גזירת חז"ל וזהו מחית עמלק.

ובסיום דברינו יש להעיר, דלכאור' מה יועילו כל הדיבורים אם העמלק

ומבלעדי אין אלוקים

תוקף קדושת יום הפורים, והאור הנתגלה בחושך, וקדושת הכתר

מהודו ועד כוש" מאיר לעינינו שמלכותו ית' מתגלה מראשית ועד אחרית, מ"הודו" הרומו להוד והדר ותפארת ועד "כוש" הרומו לשחרירות וחושך, שביום זה מתגלה מלכותו ית' בכל פינה הכי נידחת שבעולם.

והנה עמלק נקרא "ראשית גויים" ואיתא בספה"ק (עי' זרע קודש לפורים) שעמלק ביקש להפריד את הראשית מהאחרית, וזהו "ואחריתו עדי אובד" אבל ביום הפורים נתגלה הקשר שבין הראשית ובין האחרית, ולכן במגילת אסתר נזכר בראשית כל ענין "אחר הדברים האלה", שבמגילה נתגלה שכל מאורעות הטבע נעוץ סופו בתחילתו והכל מקושר זה בזה ואינם מאורעות נפרדים.

וכאשר נפל הפור על חודש אדר שמח המן, כמו שביאר הרה"ק מרדכי"ן זי"ע כי בחודש אדר שהוא האחרון מכל החודשים הצמצום וההסתר בו גדול יותר מכל חודש, וזהו שאמר המן "ישנו עם אחד" שהם ישנים מן המצות וחשב שכיון שישראל נמצאים במצב של הסתר ואחרית יוכל ח"ו לשלוט בהם לרעה, אבל המן טעה בזה כי האמת הוא שנעוץ סופו בתחלתו במקום האחרית נעוץ גם הראשית, וכמו שאנחנו בעקבתא דמשיחא שהוא ההסתר האחרון ואנו מצפים בו להתגלות האור העליון ביותר עכדה"ק, והיינו שבפורים מתגלה הראשית שבתוך האחרית.

פתח דברינו יאיר בדברי הרה"ק מברדיטשוב זי"ע בקדושה ראשונה לפורים, דבפורים מתגלה הענין של "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים". ולכן במגילת אסתר אין שמות קודש במפורש רק בראשי תיבות וסופי תיבות ולא שמות בפני עצמן, כי מה שהשי"ת סובב כל עלמין והוא ראשון ואחרון הוא בהתגלות, אבל מה שהוא ב"גו כל עלמין" שגם בתוך ההעלמה של הבריאה אין עוד מלבדו זהו בהסתרה. אבל ע"י הניסים והנפלאות שנעשו לישראל בימים הללו שהיו מלבושים בתוך הטבע, נתגלה גם הסוד של "ומבלעדי אין אלוקים" שגם בגו כל עלמין אין עוד מבלעדי השי"ת.

ודיבורים קדושים אלו מאירים לנו את חג הפורים באור יקר כי הם יסוד הכל, הן בענין אור האמונה שמתגלה ביום זה כיצד בתוך הסתר של הטבע מאיר אור ההשגחה האלוקית, והן בענין ההתקרבות לפני מלכו של עולם אשר ביום זה יכול כל אחד למצוא את הרבונו של עולם, ולעמוד לפניו ולהתחנן לו ולהודות לו ולהתדבק בו גם בתוך ההסתר שהוא נמצא בו, כי ביום זה מתגלה סוד "מלכותו בכל משלה".

ובספה"ק כתם אופיר על מגילת אסתר ועוד ספה"ק מבואר דהמלך "אחשורוש" מרמז על המלך שהאחרית והראשית שלו, וכאשר פותחים את מקרא המגילה "ויהי בימי אחשורוש וגו' המולך

ואפילו דיבורי מילתא דבדיחותא אין נופלים חוצה, אמנם לא כל אחד רואה זאת בשוה ישנם טפשים שרואים שהשמחה מרקיעה שחקים עד קצה הגבול ואנשים מבוססים מתוך יינם, ותמהים ושואלים הזהו פורים והרי אין כאן אלא עננים המסתירים אורו ית', אבל החכמים יודעים שכאן מתגלה אור חכמתו של מלך שהשלוש שלו, ומכיון שהאור גדול ומאיר כל כך לכן מוכרחים לשתות מעט דלאו כל מוחא סביל דא, ולאמיתו של דבר מתגלה חכמתו ומלכותו בכל מקום אפילו באכילה ושתי' ובסומי ובדיחותא.

ובספה"ק מבואר שביום זה מתגלה אור הכתר ומאיר את כל הספירות מעבר לעבר עד המדרגה הכי תחתונה שהיא מלכות, ואותו אור נעלה שמאיר בימים טובים בשעה שאומרים קדושת כתר וביוה"כ הוא מאיר בכל תפלות היום, הנה בפורים הוא מאיר מתחלת קריאת המגילה עד צאת היום. ומסופר שרבי חיים ויטאל זי"ע סבל פעם מכאב עינים, ואמר לו רבו האר"י הקדוש זי"ע שזה נעשה לו מכיון שהביט עליו בשעה שאמר כתר, הרי לנו מה גדול האור שמאיר בשעת אמירת קדושת כתר ואור נעלה זה מאיר בכל יום הפורים מבואר ועד צאתו.

ובקדושת כתר אנו אומרים "כתר יתנו לך ד' אלוקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה", והרמז בזה שכאשר נתגלה אור הכתר אזי אפילו אותם מעם ישראל המצויים מטה מטה יכולים לקבץ את עצמם ולהתעלות אל הקדושה ולהצטרף להמליך את הבורא, ושעת הכושר לכך היא ביום הפורים שבו "כל הפושט יד

ומעשה ברה"ק רבי צבי זי"ע בן הבעש"ט זי"ע, [ולפי גירסא אחרת הי' זה הרה"ק רבי יחיאל אשכנזי זי"ע חתן הבעש"ט], שהגיע פעם אל המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע סמוך לחג הפורים, וביקש המגיד מתלמידו בעל התניא זי"ע שיששה במחיצת הרה"ק רבי צבי בסעודת פורים, ובעל התניא נצטער על שלא יוכל לשמוע דא"ח מפי רבו המגיד אבל מפאת ציווי הרב ומפני כבודו של רבי צבי הסכים. בתוך הסעודה ביקש בעל התניא מרבי צבי לומר איזה דבר תורה ורבי צבי מיאן, ולאחר שהפציר בו נענה ואמר מאמר אחד בשם אביו הבעש"ט, דהנה איתא בזה"ק (פרשת משפטים) ששלמה המלך עלה לגג ורכב על נשר, ואותו נשר הי' מתעלה למרומי העננים ובכל מקום שהי' עובר הי' האור נחשך, חכמים שהיו שם היו יודעים ששלמה המלך הולך ועובר כאן והטפשים שהיו שם היו אומרים שהעננים הולכים ומחשיכים את העולם, ואמר ע"ז הבעש"ט שזהו סוד חג הפורים, וכששמע זאת בעל התניא נהרו פניו והחזיק טובה לרבו ששלחו להיות עם רבי צבי לחג הפורים.

וביאר חסידים את הענין, כי בפורים מתגלה אור החכמה העליונה, אמנם מכיון שהוא גבוה טמיר ונעלם הוא בוקע ויורד בתוך כל ההעלמות וההסתרות ואין מקום נסתור בטבע שאין מתגלה בו מלכותו יתברך, ואפילו באכילה ושתי' ואפילו בביסומי עד דלא ידע ואפילו במילתא דבדיחותא מתגלה אור מלכותו ית"ש. וכמו שכתוב בספר אמרי נועם עה"פ "אל תפל דבר מכל אשר דברת", שבפורים אין נופל שום דיבור החוצה מן הקדושה

יוכל כל אדם למצא את השי"ת קרוב אליו
ביום זה יותר מכל השנה.

וכמו ששמעתי מהגה"צ רבי משה
וואלפסאהן זצוק"ל שאמר בדרך
צחות, שהחילוק בין יום הכיפורים לפורים
שביום הכיפורים הכהן גדול נכנס לקודש
הקדשים, ובפורים הקודש הקדשים נכנס
לתוך הכהן גדול והיינו לתוך כל אחד ואחד
שרוצה להתקרב אל השי"ת, הרי היכן שהוא
רק נמצא נפתחים לפניו שערי ארמון וקדשי
הקדשים נמצא לנגד עיניו.

ובזמן שנפתחין שערי רצון ממקור גבוה כל
כך הרי הזמן מסוגל לתשובה שלימה
באופן הנעלה ביותר, ובספר תומר דבורה
כתב דמי שרוצה להתדבק במדותיו יתברך
כגון מי שרוצה להתדבק במדת הכתר
כביכול, אין לו לראות שום דבר רע אצל
אדם מישראל כי במידה זו אין מקום לשום
רושם של רע כי לא יגור במגורו רע, ומכיוון
שבפורים מתגלה אור גדול זה ממילא אפשר
ללבן את כל החטאים ולהפכם לטוב גמור,
וזהו סוד "חייב אינש לבסומי עד דלא ידע
בין ארור המן לברוך מרדכי", שכאשר זוכים
להתדבק באור קדושה עליונה זו מתהפך כל
הרע למוטב.

ומכיון שביום זה מתגלה מלכותו ית' בכל
המדינות ובכל המדינות ממילא
עלינו להשכיל לנצל כל דקה מיום נשגב זה
להמליך את השי"ת, הן בקיום מצוות היום
והן בתפילות היום והן בתורה שלומדים כל
אחד כפי האפשר לו ביום זה.

וכל ערום יעשה בדעת לעשות לו סדר יום
כדי שימצא לו די זמן הן להתפלל
בישוב הדעת בשפיכת לב ונפש, הן לקבץ

נותנין לו" ואין בודקין אחריו אם הוא ראוי
לכך או לא.

ובקדושת כתר אומרים ג"כ "הן גאלתי
אתכם אחרית כראשית להיות
לכם לאלוקים", כי ע"י אור נעלה זה מתבטל
כל ההסתר של האחרית ומתגלה שנעוץ סופו
בתחילתו ומלכותו בכל משלה ונעשה מן
האחרית ראשית, ולכן אנו מצפים להתגלות
האור הכי עליון דייקא בעקבתא דמשיחא
כדברי הה"ק מרוזין זי"ע.

וממילא עלינו להשכיל להבין תוקף
קדושת היום, וכמו שאמר
הרה"ק משינאווא זי"ע כי הוא נורא ואיום,
כי אם ביוה"כ הי' כה"ג נכנס לקודש
הקדשים בדחילו ורחימו כשליחם של כלל
ישראל לאחר שהתקדש בסלודין שבעת
ימים, הרי בפורים כל יהודי באשר הוא שם
עומד לפני המלך ממש לפני ולפנים במשך
כל היום כולו, והוא בבחינת "ובכן אבא אל
המלך אשר לא כדת", כי בעת אשר נתגלה
האור העצום מוצא כל אחד את עצמו בחצר
בית המלך הפנימית נוכח פתח הבית.

ומובא שהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע
אמר, שכשאסתר נכנסה נוכח פתח
הבית לאחשורוש נתכונה באותן כונות
טהורות שכיון הכהן הגדול בהכנסו ביוה"כ
לקדשי קדשים, ולכן היו אומרים בבעלזא
תיבות "נוכח פתח הבית" בנעימה מיוחדת.
ובפרקי דרבי אליעזר איתא שהעץ גבוה
חמישים אמה שעליו נתלה המן הי' מקודש
הקדשים של בית המקדש, הרי לנו דברים
מופלאים שבפורים אפשר למצוא את קודש
הקדשים במקומות הכי חיצוניים, כי ביום זה
נתגלה סוד "ומלכותו בכל משלה" וממילא

יהודים, ובאמצע הריקוד והשמחה אפשר גם כן להתחנן אל ד' בשפיכת לב ונפש, והשמחה והתשובה והתחנונים משמשים בערבובייה ביום נעלה זה כאשר יושבים כל היום נוכח פתח בית המלך.

ויהי' רצון שנוכה להתכונן כראוי בימים הללו לקראת קבלת התורה בשמחה ולקראת קבלת כל האורות הנשגבים הנשפעים ביום, וכל אחד יראה עצמו כעומד לפני המלך וישפוך שיחו על נפשו ועל עמו כי עם ישראל זקוק לישועה גדולה ברוחניות ובגשמיות, ובזמן זה יתעורר רצון העליון לגאול אותנו אחרית כראשית להיות לנו לאלוקים מתוך רחמים וחסדים במהרה בימינו אמן.

מעות פורים באופן הראוי והן בקיום משתה ושמחה, ויחד עם זאת למצא זמן לקביעת לימוד ביום נעלה זה שקבלו בו את התורה באהבה.

אמנם יש לדעת שעיקר מהות היום הוא בקיום מצות היום של משתה ושמחה ומקרא מגלה וכו' ואין להפוך הסדר לעשות מפורים יום של תורה ותפלה בלבד, כי כפי האמור ביום זה נתגלה אור מלכותו בכל הבחינות ויש להמליך את השי"ת גם על המשתה ושמחה. ורביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע אמר שבצעירותו הקדיש הרבה מיום הפורים לתפלות ותחנונים, ובזקנותו אמר שאילו הי' יודע כמה חביב לפני השי"ת לשמוח עם יהודים הי' עוזב כל עבודותיו והולך לבית לשמוח עם

פרשת כי תשא

ליל שבת קודש תשפ"ד

והנה אין לנו השגה בחטאי דור דעה ובמה שלקח אהרן את נזמי הזהב והשליך לתוך האש, וכבר כתבו בעלי התוס' שח"ו לומר שהי' עבודה זרה כפשוטו וביארו בזה לפי דרכם, ולנו אין רשות אלא לדרוש ולקבל שכר אחר הידיעה שאין לנו שום הבנה במה שהי' שם.

והנה בזה"ק (שמות קצ"ב.) כתוב שבכה רבי שמעון כמה פעמים כשדרש את הפרשה הזאת, והקשה שם על מה שאמר להם אהרן "פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם וגו'" וכי לא הי' להם זהב אחר רק נזמי זהב, אלא שאמר אהרן בעוד שיתקוטטו עם בניהם ונשיהם יתעכבו ובתוך כך יבוא משה, והפירוש "ויתפרקו" הוא ע"ד שנאמר (מלכים א' י"ט י"א) "מפרק הרים ומשבר סלעים" שחבלו וקרעו את אזניהם, פתח רבי שמעון ואמר בבכ"י כתיב (שמות כ"א ו') "והגישו אדוניו אל האלוקים וגו'", ואמר דכבר ביארוהו בני החבורה אוזן ששמעה בסיני (ויקרא כ"ה נ"ה) "כי לי בני ישראל עבדים" והוא פרק עול מלכות שמים ומכר עצמו לאחר תרצע, ואלו החוטאים [הערב רב] לא בקשו נזמי זהב מנשיהם ובניהם אלא חבלו באזניהם ופרקו מעליהם עול מלכות שמים וקרעו אזניהם וכו', עש"ב.

ואולי יתכן לומר בדרך אפשר, דאהרן הכהן התבונן כיצד אירע כדבר הזה שלאחר ששמעו מפי הגבורה "אנכי" ו"לא יהי' לך" ירדו מאיגרא רמה לבירא

"כי תשא את ראש בני ישראל וגו'", הנה התוה"ק הקדימה את הרפואה למכה וכתבה את הכפרה על אותו עוון לפני העוון עצמו, וצריך ביאור מדוע הי' במחצית השקל בכדי לכפר על עוון כה חמור ובאמת יש אומרים שזהו באמת מה שנתקשה בו משה רבינו.

והנה בספה"ק נעם אלימלך כתוב ברמז מאז"ל "נטל הקב"ה כמין מטבע של אש מתחת כסא הכבוד והראה לו למשה, כלומר שיתנהגו עם כספיהם "כזה" היינו כאש מתחת כסא הכבוד, דאש שורפת ואש מחממת דהיינו אם ח"ו מתנהג בכספו שלא כהוגן אז שורפתו ואם מתנהג כשורה בצדקה בלב שלם וגמילות חסדים, אזי המצוה הזאת מגעת עד כסא הכבוד ומחמתן מגיע לעונג רב בזה ובבא אמן עכלה"ק.

ונראה לבאר בס"ד בהקדם דברי רש"י ז"ל (שמות כ' ב'), "ולמה אמר לשון יחיד אלוקיך ליתן פתחון פה למשה ללמד סנגוריא במעשה העגל, וזהו שאמר "למה ד' יחרה אפך בעמך" לא להם ציוית לא יהי' לך אלהים אחרים אלא לי לבדי" עכ"ל, וקשה להבין וכי יש הו"א שדיבורי קודש אלו "אנכי" ו"לא יהי' לך", לא נאמרו לכל ישראל אלא למשה רבינו בלבד, והרי כל דיבור ודיבור הי' בא לכל או"א מישראל ושואלו אתה מקבלני והוא אומר הן.

רציעת האוזן וקיוו שע"ז יסירו תבערת אש היצר מליבם.

ואהרן הכהן לקח מידם את רבבות הנזמים והשליכם אל האש וקיוה שבזה יתבטל מהם הנסיון הקשה, אך לבסוף יצא מזה עגל זהב שרמזו לנפש בהמית המושכת את האדם למעשים נבזים, וזהו שטען משה רבינו לאהרן שאע"פ שהזהב אטם את אזנם מלשמוע את קול ד' במעמד הר סיני, אבל אין נכון לקחת מהם העשירות כי נסיון העוני קשה מנסיון העושר וע"ז עלולה הנפש הבהמית לעכור את חייהם, והעצה הנכונה היא לרומם את כספם וזהבם ולצוותם להרים מזהבם תרומת ד' לצורך השראת השכינה וזוהי הדרך הנכון לתקן את ישראל.

וזה יתכן מה שאמר משה רבינו "לי ציוית לא יהי לך אלהים אחרים" אף כי בודאי נאמרו הדברים אל כל ישראל, אבל מחמת הזהב שאטם את אזנם לא נכנסו הדברים באזניהם אלא באזני משה רבינו בלבד שהי' נקי מכל זה, והעצה היא להסיר את ערלת אזניהם ע"י שיתנו מחצית השקל בשקל הקודש, ויזכרו שהכסף הוא כמטבע של אש שעלול להיות לשרוף ח"ו את הנשמה כמו שהי' באותו עוון, ומצד שני יכול להיות כאש המחמם אשר מביא לידי קרבת אלוקים עד כסא הכבוד כאשר יעשו ממנו צדקה וגמילות חסדים, אבל לא ח"ו ע"י שינטל מהם ממנום כי נסיון העוני חמור יותר.

ויתכן שזהו שאמר משה רבינו "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", שרועה נאמן חילה פני השי"ת וביקש שאע"פ שהכסף והזהב גרם להם לחטוא, אבל הוא מתחנן

עמיקתא עד שבקשו שיעשה להם כזאת, ובאמת היו אז דור המדבר מזוככין מכל תאוה וחמדה ולא הי' מה שיגרום להם ירידה כזאת, אכן כתיב (הושע ב' י') "וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל" וכן דרשו רז"ל (ילקוט שמעוני דברים א' רמז תשצ"ז) על הפסוק (דברים א' א') "ודי זהב" בשביל זהב שהרבית להם, וכן דרשו (שם) רז"ל משל למלך שהי' מאכיל ומשקה את בנו ומקשטו ותולה לו כיס בצוארו וכו' מה יעשה הבן ולא יחטא, הרי שריבוי הכסף והזהב שהי' להם, הי' בעוכריהם.

וזהו שרמז להם אהרן "פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם וגו'", כי אם על עוון גניבה צריך לרצוע האוזן על שלא שמעה כהוגן את הלא תגנוב ומוכר עצמו לעבד נרצע לפי שלא שמע כהוגן "כי לי בני ישראל עבדים", כל שכן מי ששמע "אנכי" ו"לא יהי' לך" ששמעו מפי הגבורה שצריך לפרוק אוזנו מזהב המובילו לעבירה, והרציעה מטרתה להוריד ערלת האוזן שמונע את השמיעה ולא הי' במה לתלות את ערלת האוזן של אותו דור דעה אלא בנזמי הזהב שעלולים לסתום את השגת האוזן לשמוע דבר ד', ולכן אמר להם לפרוק נזמי הזהב אשר אוטמים אזני נשיכם וכו', וכששמעו זאת אמרו שלא בנשים תלוי העוון כי צדקניות גמורות היו אלא האשם תלוי בזהב שעל אזנם שלהם ולכן "ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל אהרן", ואיתא (שם) בזה"ק שהיו אלפים ורבבות נזמים והכירו בנפשם שריבוי הזהב גרם להם להתגברות היצר והיו מוכנים להתפרק מן הזהב כדי שיסיר מהם ערלת האוזן, ועשו פעולה דמיונית וקרעו את אזניהם בשעת פריקת הנזמים כעין

שהשי"ת ירומם את החטא כלומר שיהפוך את הזהב לכלי של קדושה ע"י שיתנו מחצית השקל ונדבת המשכן אבל לא ליטול זאת מידם ח"ו.

ואמר השי"ת למשה רבינו שבכל שנה ושנה כאשר יקראו ישראל פרשה זו יהא הוא עומד וזוקף ראשם של ישראל (תנחומא כי תשא ג'), כלומר שירומם את השגתם שלא יהיו משועבדים לכסף וזהב אלא יעשו בו צדקה וחסד למען שמו ובזה מקויים נשיאת החטא והפיכתו לזכויות.

ונכתבה בפרשה גם פרשת הקטורת שהיא מכפרת ומביאה לעשירות כי רצון השי"ת שיכופר העוון באופן של הפיכת השקל לשקל הקודש, אבל לא ח"ו ע"י נטילת ממנום של ישראל רק אדרבא העשירות תביא להם קרבת ד' טוב וכמו שהקטורת מקשרת את ישראל לאביהם שבשמים.

וכן נכתבה בפרשת קדושת השבת היא מקור הברכה לפרנסתן של ישראל באופן שלא יביא להם אטימת האוזן משמוע קול ד' אלא אדרבא יביא להם קרבת אלוקים, כי הרי השבת היא שמו של הקב"ה ומעולם לא זזה שכינה מ ישראל בשבת והשבת מכנסת אמונה בלבבות ישראל לדעת כי הכל מידו, ונוטשים את המלאכה ואוכלים על שולחנו של מלך באמונה תמימה שהשבת פורעת הכל.

וכתיב "אך את שבתותי תשמורו" וכתב השפת אמת זי"ע שמרמז למ"ש בפסוק (במדבר ל"א כ"ב) "אך את הזהב וגו'" שדרשו רז"ל (ילקוט שמעוני שם) "אך

להעביר את החלודה, ועד"ז י"ל שגם כדי לזכות לקדושת שבת צריך תחלה להעביר את החלודה מעל נפש האדם. וי"ל עוד שע"י שמירת שבת כהלכתה אפשר להעביר את החלודה מעל הזהב, שיהי' כספו וזהבו של האדם נקי מכל סיג ויהי' כלי המביא לקרבת אלוקים עד כסא הכבוד, ולא להיות משועבד אליו באופן המרחק את האדם מהשי"ת ח"ו.

אכן הוקדמה לזה פרשת הכיור שאכן יש לרחוץ ולהטהר קודם כניסת השבת, כי כאשר נכנסים אל השבת בקדושה וטהרה אז קדושת השבת חופפת על כל עניני האדם הן הרוחניים והן הגשמיים ומתקיים בנו לדעת "כי אני ד' מקדישכם", ובאכן עזרא (פרשת ויקהל) כתב דמה שנעשה הכיור במראות הצובאות כי משפט הנשים להתיפות מול מראות נחושת, והנה היו בישראל נשים עובדות ד' שסרו מתאוות עולם זה ונתנו מראותיהן נדבה כי אין להם צורך עוד להתיפות, רק באות יום יום פתח אוהל מועד להתפלל ולשמוע דברי המצוות ע"ש, ויתכן שהי' בזה משום תיקון על אותו פגם ועוון כי לכן אמר אהרן "פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם וגו'", כי ריבוי ההתיפות גורם להתגברות היצר ומונע את שמיעת דבר ד', ולכן מהרו ליתן המראות לעשיית הכיור שבו רוחצים ומטהרים טרם גשתם לעבודת אוהל מועד.

ויחי רצון שנזכה לקבל שפע קודש מזונא דכיא מסטרא דקדושה שיביא אותנו לדביקות הבורא, וכבר כתב בספה"ק נעם אלימלך (ריש ליקוטי שושנה) עה"פ (תהילים קכ"ח ב') "אשריך וטוב לך" ודרשו חז"ל (אבות ד' א') "אשריך בעוה"ז וכו'", כי מה שטוב לצדיק בעניני עוה"ז הוא הכל כדי

שיבוא על ידו לעוה"ב, כי הדברים הצריכים לעוה"ב המה התורה והמצות והם אינם יכול להעשות ולהפעל אם לא שיש לו כל צרכי עוה"ז בריוח, ולמשל הכנסת אורחים סוכה ואתרוג ציצית ומזוזה אשה ובנים וכדומה להם לזה צריך הכל שיהי' לצדיק מעות בריוח, וזהו "אשריך בעוה"ז" פירוש מה שיש לו טוב בעוה"ז אינה עיקר הכונה, כי

אם "וטוב לך לעוה"ב", ולזה נאמר "אשריך" שפירושו דרך ונתיב לבוא על ידו לעיקר טובת עוה"ב עכ"ל הקדוש. וכפי שפסק הנעם אלימלך כן נפסק במרום להשפיע שפע קודש לבני ישראל שיזכו על ידו להתקרב אל השי"ת, ולהביא לימות המשיח ולגאולה הקרובה והשלימה במהרה בימינו אמן.

סעודה ג' תשפ"ד

"כי תשא את ראש בני ישראל", כשקורין פרשה זו עומד משה וזוקף ראשן של ישראל (תנחומא כי תשא ג') לאחר שנמצאים בשברון לב עצום ונורא, כי הרי לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה אלא להורות תשובה לרבים כדי שנלמד עד היכן גדול כוחה של תשובה, שהרי נפלו מאיגרא רמה שהיו במעמד הר סיני לבירא עמיקתא ובכל זאת הועילה מדת התשובה, ומשה רבינו רועץ של ישראל מסר נפשו על ישראל באותה שעה וזכה עי"ז להיות עומד וזוקף ראשיהן של ישראל מכל נפילה, כי משה רבינו הוא הדעת שמתפשטת בנפשות כל ישראל בכל דור ודור וכל התנוצצות של תשובה וחרטה היא מכוחו של משה רבינו.

ובפרשה זו הוקדמה רפואה למכה ונכתבה בתורה פרשת "אך את שבתותי תשמורו כי אות היא וגו' לדעת כי אני ד' מקדישכם", ושמירת שבת היא תיקון לאותו חטא ובה מתגלה השראת השכינה בישראל גם בזמן הגלות והחורבן, ומשה עומד וזוקף ראשיהן של ישראל בכל שבת כאשר הוא

הולך ודופק על ליבות בני ישראל והולך ומודיעם כפי שנצטווה מפי השי"ת "לך והודיעם", וכמו שאמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע כי מתנת השבת היא מתנה טובה שאפשר על ידה לשוב אל השי"ת ולתקן את אותו עוון, ולכן זוכין שמשה רבינו מחזיר בכל שבת ושבת את כתרי ההוד שאבדו לישראל לאחר אותו עוון.

והחידושי הרי"ם זי"ע אמר דשבת קודש אקרי מתנה, ובמכר יש פלוגתא אם מכר לו את הדרך אבל במתנה קימ"ל (בבא בתרא ס"ה). דכל הנותן בעין יפה הוא נותן ובודאי נותן גם הדרך, ושבת קודש שניתנת לנו במתנה ממילא נותן לנו השי"ת גם את הדרך שנוכל לקבל על ידה את השבת, ויתכן שזהו ע"י שמשו רבינו מודיע לנו בכל ערב שבת על קדושת השבת שזה גופא היא מסירת הדרך לקבל השבת. ובשפת אמת איתא "אך את שבתותי תשמורו", היינו ע"ד שדרשו רז"ל (ילקוט שמעוני במדבר ל"א כ"ב) עה"פ (שם) "אך את הזהב וגו'" להעביר את החלודה, וכן צריך להסיר החלודה כדי

להיות ראוי לקבל קדושת שבת, ויתכן שזוהי באמת הדרך שהשי"ת מוסר לנו כדי לקבל המתנה טובה.

ובאזה"ח הק' כתב ברמז הכתוב "לעשות את השבת" שע"י שמירת שבת נעשה תיקון והשלמה לשבת, כי השבת טענה לכולם נתת בן זוג עד שאמר לה השי"ת כנסת ישראל הוא בן זוגך, נמצא שע"י שישראל משמרין את השבת, מקבלת השבת את בן זוגה ונעשית השבת מתוקנת ע"י כך.

ונכתב זאת לפני אותו עוון כהקדמת רפואה למכה, כי מכיון שישראל הם בן זוג של השבת שוב השבת זועקת על בן זוגה שלא ינזק וכמ"ש (שבת י"ב.) "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", ולכן "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עו"ז כדור אנוש מוחלין לו" (שבת ק"ח:) כי השבת טוענת עבורו ופותחת לו שערי תשובה.

והנה השי"ת חשב מחשבות לבל ידח ממנו נידח והכין הדרך לתשובה אפילו עבור החטא הגדול ביותר ובפרשתן נתגלה עד היכן עמקו ושגבו רחמי השי"ת על עמו ישראל, וכאשר ראה זאת משה רבינו ביקש "הראני נא את כבודך" שרצה להשיג עד כמה רחמיו של השי"ת על עמו ישראל שזהו כבודו ית"ש, אבל השי"ת ענהו "כי לא יראני האדם וחי" כי כבוד אלוקים הסתר דבר ואי אפשר לפרסם עד היכן באמת רחמיו של השי"ת על עמו ישראל כדי שלא יזיק להם. אכן הסכים להראותו קשר של תפילין והיינו כי בתפילין דמארי עלמא כתיב "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", וארז"ל (חגיגה ג.) "אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני

אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם", כי בתפילין של ישראל כתיב "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד" ופרש"י (חגיגה שם) "חטיבה אחת" שבח אחד שבח מיוחד לומר אין כמוך לכך בחרנוך לאלוה"ה, וכן השי"ת כתוב בתפילין שלו ית' "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" כלומר שאין להשי"ת כביכול בכל העולם רק את עמו ישראל, ואת בחי' פנים של תפילין דמארי עלמא א"א לגלות אבל עכ"ז הראה למשה את קשר התפילין שבו מרומז כמה השי"ת מקושר לעמו ישראל וכמ"ש בספר הזכות (ר"פ חוקת).

ובשיר היחוד אנו אומרים "קשר תפילין הראה לעניו תמונת ד' לנגד עיניו רוצה בעמו ענוים יפאר יושב תהילות בם להתפאר", שזהו מקצת שבחן של ישראל שנתגלה למשה רבינו בקשר תפילין שהראהו השי"ת שהשי"ת רוצה בעמו ומפאר ענוים בישועה, וכן שאין השי"ת מסכים ליישב על כסאו כאשר מהללים אותו שהוא אלוקי הכרובים וכו', אלא כאשר מהללים אותו שהוא אלוקי ישראל וכמ"ש "יושב תהילות ישראל" כי זהו פארו ית"ש. וכל זה נתגלה למשה באותה שעה שנפלו ישראל מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, ובאמת יתכן שכל הקמת המשכן והשראת השכינה שנאמר לישראל לאחר אותו עוון, יען כי כתיב שהשי"ת "שוכן את דכא ושפל רוח" ולא הי' זמן שהי' ישראל נשבר ליבם בקרבם כאותה שעה שהורידו את עדים מהר חורב, והשיגו דור דיעה את ההפסד שהפסידו באותו עוון שגרם לשבירת הלוחות ונטילת הכתרים של נעשה ונשמע, והשי"ת לקח את רגשי שברון לבכם ובזה בנה את פנימיות קדושת המשכן, והארון הי' מידתו באמות שבורות כי לוחות ושברי לוחות מונחים בארון, ושברון לבכם

של ישראל הוא זה שהמשיך את קדושת השראת השכינה שבקדשי הקדשים.

ובהפטרה של פרשתן כאשר ביקש אלי' הנביא לגלות מלכות השי"ת בהר הכרמל ולהחזיר את בני ישראל בתשובה שלימה, כי היו אז ישראל בנפילה גדולה אחר שרק שבעת אלפים מישראל לא כרעו לבעל ומלכות אחאב ואיזבל נפלה בשבי היצר של עבודה זרה רח"ל, ונהרגו נביאי ד' בחרב איזבל והיו עם בני ישראל במיצר גדול לאחר כל אותם שנות בצורת שגזר אלי' הנביא, ואלי' הנביא אמר להם מוסר ותוכחה גדולה "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים" ולא ענו אותם העם דבר, ומסתמא היו בשברון לב עצום ונורא והבין אלי' הנביא שעתה השעה כשירה שתדרש מן השמים כמו שירדה לישראל בעת הקמת המשכן, כי בשברון לבבות ישראל תשכון השכינה הקדושה. וכתוב "ויגשו כל העם אליו וירפא את מזבח ד' ההרוס", ויש לרמז בזה שמה שהי' ליבם נהרס ושבור לאלפי שברים זה גופא הי' המזבח הנפלא שעליו עתידה לירד האש מן השמים, וכן כתיב "ויעש תעלה כבית סאתיים זרע סביב למזבח" והיא כמידת המשכן כי כאן עתידה שכינה לירד כמו שירדה בעת הקמת המשכן, שגם פנימיות המשכן היתה שברון לבבות ישראל כאמור.

"ויהי בעלות המנחה ויגש אלי' הנביא ויאמר ד' אלוקי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלוקים בישראל ואני עבדך", והם אותם הדברים שאמר משה רבינו לאחר אותו עוון, וכמ"ש במדרש (קהלת רבה ד' א' ג') ש"לא הניח משה זוית בקרקע ההר שלא נחבט עלי' ומבקש תפילה

ורחמים על ישראל ולא נענה וכו', מיד הזכיר ואמר "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך וכו', כיון שאמר "אשר נשבעת להם בך" למען שמך באותה שעה נתמלא הקב"ה רחמים שנאמר "וינחם ד' וגו'" וכו', על אותה שעה הוא אומר "ושבח אני את המתים" וכו', עכ"ל. וכן אלי' הנביא הזכיר זכות אבות וביקש "ענני ד' ענני וידעו העם הזה כי אתה ד' האלוקים ואתה הסיבות את ליבם אחורנית", כלומר שגם את היצר אתה בראת כדי שיתקדש שמך בעולם על ידו, וכאשר כשל כח הסבל מיצרא דעבודה זרה בקשו אנשי כנסת הגדולה רחמים והעבירו אותו מן העולם, וישראל שעמדו בתשובה גדולה ובשברון לב עצום המשיכו על מזבח לבכם ההרוס את גילוי השכינה שירדה אש מן השמים, ויענו כל העם "ויאמרו ד' הוא האלוקים ד' הוא האלוקים".

וכן הוא במצב דורינו הרוחני ההרוס כאשר רבבות מישראל אין יודעים לומר שמע ישראל, ומאידך גיסא גם בקרב החרדים לדבר ד' רבו המכשולות מפאת הנסיונות הקשים של עקבתא דמשיחא, והשי"ת רוצה לגלות כבודו ומלכותו וכבר זמן טובא שהשי"ת מרעיד ארץ ומלואה ורעשה ארץ ועדיין לא שקטה, ובתוך כל החושך והערפל מתגלים גלויים של התקרבות אל השי"ת מכל העולם כולו, והתכלית היא לתקן עולם במלכות ש-די שיכירו כולם שד' הוא האלוקים, וישנם די והותר לבבות נשברות שעליהם ישכון שכינתו כבודו בגילוי מלכותו במהרה.

והרה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע אמר פ"א שאע"פ שכתוב בזוה"ק

שישנן חטאים שקשה התשובה עליהם לפי שהתשובה הוא בלב וחטאים אלו פוגמים במידת החכמה שבמח, אמנם כל זה הוא לפני האלף השישי אבל באלף השישי בשנת ת"ר שמבואר בזוה"ק (וירא ק"ז). שנפתחו שערי חכמתא, על כן ביכולת האדם לתקן גם את בחינת החכמה שפגם בה ונקל לעשות תשובה גם על העוון הנ"ל. ושאג הרה"ק הנ"ל שייסכימו כל הקהל הקודש ותהי' הלכה כרבים ואח"ז הביא יי"ש ושתה עם העולם בשמחה רבה, וביומא דהילולא שלו בודאי מסוגל יותר לשוב על זה בתשובה דהלכה כמותו.

והרה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע אמר ברמז מאז"ל (ברכות ל"ג:) "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", שכאשר מבקש האדם שיוזכה להיות ירא שמים אז מוכרחים מן השמים לסייע בידו, ועל כן בשעת רעוא דרעוין זו שמתעוררת בלבבות ישראל תשוקה ורצון להיות יראי שמים ולהיות משכן ד' בתוך לבבו הזמן מסוגל לכך. ויהי רצון שנזכה כולנו לתשובה שלימה מתוך בריאות הגוף והנפש ולהכין את עצמינו לקראת הימים המבורכים הבעל"ט, ויקויים בנו "ונגלה כבוד ד' וראו כל בשר יחדיו כי פי ד' דיבר מתוך רחמים וחסדים" אכ"ר.

מכתבים

חמשה עשר בשבט ר"ה לאילן תשפ"ה לפ"ק

ע"ד שאלתו בענין עבודת האדם, שכל אדם נברא עם תכונות ומדות מסוימות, האם עבודתו לשבר את מידותיו, או לעבוד את השי"ת לפי תכונותיו דייקא, שהרי מצאנו בגדולי ישראל שעבדו את השי"ת לפי תכונת מזגם, ששמאי הזקן חי' קפדן והלל מדה אחרת היתה עמו, עכת"ד השאלה היסודית.

הנה ידועים דברי רבי סעדי' גאון דהאדם לא נברא אלא לשבר את הטבע. והנה לענין הלל ושמאי אין לנו שום השגה בהם, שזה הי' מסטרא דחסד וזה מסטרא דגבורה, וכל מעשיהם קודש קדשים. אכן ידועים דברי הסידורו של שבת (שורש ו' ענף ג' עלה ט') דמ"ש רז"ל (תענית כ"ה:) על ר"ע ור"א, "לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו". וקשה דא"כ בענין זה, הרי זה גדול מזה. וביאר דרבי עקיבא שהי' בן גרים נולד בטבע ומוזר רע למאוד עד שאמר מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור, והי' צריך להתייגע למאוד להעביר את מידותיו לטובה. משא"כ רבי אליעזר נולד במזג טוב, ולא הי' צריך להעביר ולתקן את מידותיו, ולכן נענה רבי עקיבא בתפלתו יותר מר"א.

אכן רז"ל אמרו שמי שנולד במאדים יהי' או גזלן או מוהל, הרי שאין דורשים ממי שנולד במזל מאדים שיהפך את טבעו מן הקצה אל הקצה, אלא שיוכך את מידותיו להיות כלי לעבודת השי"ת, וזה נחשב מעביר על מידותיו, כי אם ינסה לתפוס מידה הפוכה לגמרי, יתכן שיאבד את שניהם.

ודוד המלך ע"ה שנולד אדמוני וכו' עבד את השי"ת במדתו להלחם עם הרשעים, וכן על זה הדרך, נצטוונו לעבוד את השי"ת כל אחד לפי מה שבראו השי"ת, רק להטות המידה לעשות עמה נחת רוח להבוב"ה.

העולה מכל האמור (א). אין שום חסרון המעלה, במי שנולד עם טבע קשה שצריך לזככו, ולגבי קבלת התפילה יש לו מעלה יתירה. (ב). אין תביעה מן האדם שיהפוך את טבעו מן הקצה אל הקצה, אלא שיטה המידה שבה נברא, לעבודת קונו. ובה עשה תכלית בריאתו, לשבר את הטבע. (ג). אין לנו שום השגה בקפדנות של צדיקים, שהם מן הנסתרות אשר לד' אלוקינו, והנגלות לנו ולבנינו לעשות ככל דברי התורה.

ויהי'ר שנוכח לעבוד בלבב שלם מתוך שמחה ונחת וזיכוך המידות.

